

Чубірко В.В.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

УЧАСТЬ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ У ФОРМУВАННІ ВИБОРЧИХ КОМІСІЙ НА МІСЦЕВИХ ВИБОРАХ В УКРАЇНІ ТА ОКРЕМИХ КРАЇНАХ ЄС: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Стаття присвячена порівняльному дослідженню участі політичних партій у формуванні виборчих комісій на місцевих виборах в Україні та окремих країнах ЄС. Аналізуються особливості прав політичних партій під час формування виборчих комісій на місцевих виборах за законодавством України, Латвії та Литви. Окреслюються та оцінюються зміни, що відбулися в законодавстві України внаслідок прийняття Виборчого кодексу України та стосуються участі політичних партій у процесі формування виборчих комісій на місцевих виборах, зокрема стосовно відповідності запропонованих нововведень нормам та стандартам ЄС.

Відзначається, що, хоча законодавство України та низки країн ЄС багато уваги приділяє проблематиці формування виборчих комісій на місцевих виборах, таке регулювання в окремих країнах має низку особливостей, які стосуються процедури формування виборчих комісій на місцевих виборах, складу суб'єктів, що беруть участь у такому формуванні, вимог до кандидатів у виборчі комісії, участі політичних партій у цьому процесі тощо. Вказується, що в Україні коло суб'єктів, які можуть висувати кандидатури до виборчих комісій на місцевих виборах, є вузьким порівняно з окремими країнами ЄС. Звертається увага на неоднозначність з точки зору рівності політичних партій норми Виборчого кодексу України, за якою кандидатури у виборчі комісії, запропоновані місцевою організацією політичної партії, яка представлена фракцією у парламенті, обов'язково включаються до складу кожної територіальної та дільничної виборчої комісії, тоді як кандидатури, подані всіма іншими місцевими організаціями партії, включаються до складу територіальних виборчих комісій за результатами жеребкування.

Зроблено висновок, що порівняно з виборчим законодавством низки країн ЄС Виборчий кодекс України встановлює занадто м'які та загальні вимоги до осіб, які можуть бути висунуті як кандидати до виборчих комісій на місцевих виборах, зокрема для членів виборчих комісій відсутня вимога щодо володіння державною мовою та вимога про мінімальний рівень освіти.

Ключові слова: вибори, місцеві вибори, виборчий процес, політичні партії, права політичних партій, виборчі комісії, формування виборчих комісій.

Постановка проблеми. Проблематика конституційно-правового регулювання проведення місцевих виборів залишається актуальною проблемою науки конституційного права. Як відомо, участь у виборах до органів місцевого самоврядування є одним з ключових прав політичних партій. Так, відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 12 Закону України «Про політичні партії в Україні» політичні партії мають право брати участь у виборах Президента України, до Верховної Ради України, до інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб у порядку, встановленому законодавством України [1]. Схоже положення містять і спеціальні закони про політичні партії низки країн-членів Європейського Союзу (далі – ЄС) [2; 3; 4; 5; 6]. Як слушно відзначає К.О. Турчинов, будучи

основними суб'єктами виборчого процесу, саме партії забезпечують комплектування представницьких органів влади, а становлення інституту політичних партій нерозривно пов'язане з розвитком виборчої системи [7, с. 40]. Актуальність вивчення досвіду конституційно-правового регулювання окреслених проблем саме в країнах ЄС зумовлюється нещодавніми змінами до Конституції України [8], котрі вчергове підтвердили незворотність європейського та євроатлантичного курсу України. Водночас прийняття 19 грудня 2019 р. Виборчого кодексу України [9] зумовлює доцільність аналізу його окремих положень крізь призму порівняльно-правових досліджень, що, своєю чергою, дасть змогу зробити висновки про відповідність запропонованих цим Кодексом нововведень стандартам ЄС.

Метою статті є порівняльне дослідження ролі політичних партій у формуванні виборчих комісій на місцевих виборах в Україні та окремих країнах ЄС.

Стан дослідження. В Україні окремі аспекти участі політичних партій у місцевих виборах досліджувалися такими вченими, як Н.В. Богашева [10], В.І. Кафарський [11], Б.С. Мохончук [12], А.Т. Тетянич [13], К.О. Турчинов [7] та іншими. Разом із тим порівняльно-правовим дослідженням ролі політичних партій у формуванні виборчих комісій на місцевих виборах приділялося не досить уваги.

Виклад основного матеріалу. Прийнятий 19 грудня 2019 р. Виборчий кодекс України [9] зберіг систему виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів, яка існувала відповідно до Закону України «Про місцеві вибори» [14]. Таку систему нині становлять: Центральна виборча комісія, котра є виборчою комісією вищого рівня для всіх виборчих комісій з проведення місцевих виборів; територіальні виборчі комісії (виборча комісія Автономної Республіки Крим, обласні, районні, міські, районні у містах, селищні, сільські виборчі комісії); дільничні виборчі комісії. Відповідно до ст. 203 Виборчого кодексу України територіальні виборчі комісії формуються у кількості не менше 9 і не більше 18 осіб. Право на подання кандидатур до складу територіальних виборчих комісій мають місцева організація політичної партії, про утворення депутатської фракції якої оголошено на першій черговій сесії Верховної Ради України поточного скликання, а також зареєстрована в установленому законом порядку у відповідній адміністративно-територіальній одиниці місцева організація політичної партії.

Варто звернути увагу, що, на відміну від Закону України «Про місцеві вибори», який надавав право політичним партіям, що мають депутатські фракції у поточному скликанні Верховної Ради України, пропонувати до складу відповідної територіальної виборчої комісії по дві кандидатури, а зареєстрованій у відповідній адміністративно-територіальній одиниці місцевій організації інших політичних партій тільки по одній кандидатурі, Виборчий кодекс України певним чином зрівняв права цих суб'єктів виборчого процесу, визначивши, що всі вони мають право запропонувати не більше ніж по одній кандидатурі. Хоча, незважаючи на такі позитивні зміни до законодавства, місцевим організаціям парламентських політичних партій й надалі надаються

певні преференції під час формування виборчих комісій на місцевих виборах. Справа в тому, що кандидатури, запропоновані місцевою організацією політичної партії, про утворення депутатської фракції якої оголошено на першій черговій сесії Верховної Ради України поточного скликання, обов'язково включаються до складу кожної територіальної виборчої комісії (не більше однієї особи). Кандидатури від інших місцевих організацій партій включаються до складу територіальних виборчих комісій за результатами жеребкування, що проводиться виборчою комісією, яка формує склад відповідної територіальної виборчої комісії. Подання щодо кандидатур до складу територіальної виборчої комісії вноситься до відповідної виборчої комісії за підписом керівника місцевої організації партії та скріплюється печаткою місцевої організації партії або печаткою організації партії вищого рівня. Тобто представники політичних партій, які мають депутатські фракції у поточному скликанні Верховної Ради України, автоматично включаються до складу всіх територіальних виборчих комісій, до яких були подані їхні кандидатури. Отже, у процесі формування територіальних виборчих комісій на місцевих виборах місцеві організації парламентських політичних партій мають перевагу перед місцевими організаціями політичних партій, які не представлені у парламенті депутатською фракцією, оскільки в результаті жеребкування запропонована ними кандидатура може не потрапити до складу комісії.

Схожим чином на місцевих виборах в Україні формуються й дільничні виборчі комісії, щоправда, тут перелік суб'єктів, що мають право подавати кандидатури до складу комісії, є дещо ширшим. Так, відповідно до ст. 204 Виборчого кодексу України [9] дільнична виборча комісія утворюється відповідною територіальною виборчою комісією не пізніше як за 15 днів до дня виборів у складі голови, заступника голови, секретаря та інших членів комісії. Право на подання кандидатур до складу дільничних виборчих комісій, окрім місцевих організацій політичних партій, належить також кандидатам у депутати (крім кандидатів у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, міських (міста з кількістю виборців 90 тисяч і більше осіб) рад та кандидатам на посаду сільського, селищного, міського голови, старости села, селища. При цьому у процесі формування дільничних виборчих комісій також зберігається перевага у місцевих організаціях політичних партій, про утворення депутатських фракцій яких оголошено на першій

черговій сесії Верховної Ради України поточного скликання, оскільки по них жеребкування не проводиться, а їхні кандидатури автоматично включаються до складу кожної дільничної виборчої комісії за умови наявності відповідного подання.

Розглянемо особливості законодавчого регулювання процедури формування виборчих комісій на місцевих виборах в окремих країнах ЄС. Так, у Латвії спостерігається доволі нетиповий підхід до законодавчого регулювання порядку формування виборчих комісій. Зокрема, на відміну від України, Польщі, Литви та низки інших країн Європи, де порядок формування виборчих комісій на місцевих виборах регулюється відповідними законами про вибори [9; 15; 16], в Латвії цьому питанню присвячений спеціальний Закон Латвії «Про виборчі комісії у містах республіканського значення, краях та дільничні виборчі комісії» [17]. Так, відповідно до ст. 1 цього Закону для підготовки виборів у думу міста республіканського значення та крайову думу у кожному місті республіканського значення та краї із числа виборців формується відповідно виборча комісія міста республіканського значення та крайова виборча комісія у складі від 7 до 15 членів (точна кількість членів визначається відповідною думою), а також дільничні виборчі комісії у складі 7 членів. Варто зазначити, що виборчі комісії міста республіканського значення та крайові виборчі комісії в Латвії є постійними органами самоврядування, що діють протягом усього терміну повноважень відповідної думи, а їх повноваження припиняються з дня, коли новообрана дума створила нову відповідну виборчу комісію.

Виборча комісія міста республіканського значення або краю вибирається думою відповідного міста республіканського значення або краю протягом трьох місяців після вибрання цієї думи, а дільнична комісія формується виборчою комісією міста республіканського значення або краю в порядку, встановленому Центральною виборчою комісією Латвійської Республіки. Закон Латвії «Про виборчі комісії у містах республіканського значення, краях та дільничні виборчі комісії» встановлює вимоги до осіб, які можуть бути членами виборчих комісій. Так, відповідно до ст. 6 цього Закону виборча комісія міста республіканського значення або краю, а також дільничні виборчі комісії формуються з громадян Латвії, які володіють державною мовою і мають, щонайменше, загальну середню освіту. Водночас встановлюються і відповідні обмеження щодо членства у цих виборчих комісіях. Наприклад, членом виборчої

комісії не може бути депутат Сейму, депутат думи відповідного міста республіканського значення або крайової думи, а також особа, яка є кандидатом у депутати. Зауважимо, що в законодавстві України вимоги до осіб, які можуть бути висунуті як кандидати до виборчих комісій на місцевих виборах, встановлені менш конкретно. Так, відповідно до загальних положень ст. 34 Виборчого кодексу України до складу виборчої комісії можуть входити громадяни України, які мають право голосу на відповідних виборах. Тобто членами комісій на місцевих виборах можуть бути громадяни України, яким на день голосування виповнилося 18 років, які проживають на відповідній території. Водночас ст. 34 Виборчого кодексу України містить вимогу щодо володіння державною мовою тільки стосовно секретаря виборчої комісії. А ч. 11 ст. 203 цього Кодексу вказує, що у поданні щодо кандидатур до складу територіальної виборчої комісії зазначаються відомості про володіння особою державною мовою. Тобто володіння державною мовою не визначається як обов'язкова вимога до кандидатів, які висувуються до виборчих комісій на місцевих виборах. Також у поданні щодо кандидатур до складу територіальної виборчої комісії зазначаються відомості про освіту особи, проте, на відміну від законодавства Латвії, Виборчий кодекс України не встановлює якоїсь конкретної вимоги про мінімальний рівень освіти кандидата до виборчої комісії.

Як і в багатьох країнах Європи, у Латвії політичні партії мають право на участь у формуванні виборчих комісій на місцевих виборах. Так, право висувати і заявляти своїх представників у виборчу комісію мають:

- центральні, функціонуючі на постійній основі органи управління зареєстрованих політичних партій і їх об'єднань;
- кожен депутат відповідної думи;
- не менше 10 громадян Латвії, які мають право голосу (так звана група виборців).

При цьому відповідно до ч. 3 ст. 8 Закону Латвії «Про виборчі комісії у містах республіканського значення, краях та дільничні виборчі комісії» число кандидатів, висунутих кожною політичною партією або об'єднанням політичних партій, не повинно перевищувати загальну кількість членів, що вибираються у відповідну виборчу комісію. Уповноважені особи зареєстрованих політичних партій мають право бути присутніми на засіданнях виборчих комісій за умови, що вони отримали дозвіл голови відповідної виборчої комісії та не перешкоджають роботі комісії. Як бачимо, на від-

міну від України, де кожна політична партія має право висунути не більше ніж по одній кандидатурі до складу відповідної територіальної виборчої комісії, в Латвії кількість кандидатур, які має право висунути кожна політична партія, відповідає загальній кількості членів відповідної комісії. Варто акцентувати увагу на тому, що в Латвії кандидатури до складу відповідної виборчої комісії подає не місцева організація політичної партії, а безпосередньо центральні органи управління зареєстрованих політичних партій. Також чинне законодавство Латвії порівняно із законодавством України визначає ширше коло суб'єктів, які мають право брати участь у формуванні виборчих комісій на місцевих виборах (поряд з партіями та кандидатами таким правом наділяються громадяни Латвії).

Відповідно до ст. 12 Закону Литви «Про муніципальні вибори» [16] вибори до органів місцевого самоврядування організуються та проводяться Центральною виборчою комісією, муніципальними виборчими комісіями та дільничними виборчими комісіями. До складу виборчих комісій може пропонуватися громадянин Литви з бездоганною репутацією, який має право бути вибраним членом Сейму (без урахування встановленого для кандидата в члени Сейму мінімального віку, однак не молодше 18 років) і не був у ході останніх трьох виборів Сейму, Президента Республіки, муніципальних виборів, виборів до Європейського Парламенту або референдуму звільнений від виконання обов'язків у виборчій комісії за порушення законодавства про вибори. У цій же статті визначається перелік випадків, коли особа не вважається з бездоганною репутацією. Муніципальні виборчі комісії формуються Центральною виборчою комісією не пізніше як за 74 дні до виборів у такому складі:

- однієї особи, що проживає або працює на території повноважень відповідної ради самоврядування, має вищу юридичну освіту та пропонується Міністром юстиції Литви;

- однієї особи, що проживає або працює на території повноважень відповідної ради самоврядування та пропонується Товариством юристів Литви;

- однієї особи, що працює в адміністрації відповідного органу місцевого самоврядування та пропонується керівником цього органу;

- осіб, запропонованих партіями, коаліціями політичних партій, які отримали мандати членів Сейму за результатами виборів у багатомандатному виборчому окрузі і висунули кандида-

тів у цьому окрузі на останніх муніципальних виборах;

- осіб, запропонованих партіями, коаліціями політичних партій, які на останніх виборах до відповідної ради самоврядування отримали не менше 2 мандатів членів цієї ради самоврядування;

- осіб, запропонованих виборчим комітетом, назва якого є тотожною з найменуванням виборчого комітету, який на останніх виборах до відповідної ради самоврядування отримав не менше 2 мандатів членів цієї ради самоврядування.

Міністр юстиції Литви, Товариство юристів Литви і керівник органу місцевого самоврядування можуть пропонувати більше, ніж по одній кандидатурі, а інші суб'єкти права на формування муніципальної виборчої комісії – тільки по одній кандидатурі. При цьому варто наголосити на такому принциповому положенні, що якщо політична партія має можливість пропонувати свої кандидатури до складу муніципальної виборчої комісії і за результатами виборів до Сейму і за результатами виборів до ради самоврядування, то кандидатури до складу комісії вона може висунути тільки по одній з цих можливостей за її вибором. Водночас якщо одна з політичних партій, які брали участь у коаліції партій, кандидатур не пропонує або відмовляється їх пропонувати, або нею робиться вибір пропонувати кандидатури за результатами інших виборів, ніж ті, на яких була сформована коаліція, то інші партії, що брали участь у цій коаліції, мають право пропонувати кандидатури без її участі. У будь-якому разі не менше 3 членів муніципальної виборчої комісії мають бути з числа осіб, запропонованих Міністром юстиції Литви, Товариством юристів Литви і керівником органу місцевого самоврядування. Якщо кількість цих осіб менша, то склад комісії збільшується за рахунок осіб, запропонованих Міністром юстиції Литви або Товариством юристів Литви, або керівником органу місцевого самоврядування.

Відповідно до ст. 15 Закону Литви «Про муніципальні вибори» [16] не пізніше ніж за 65 днів до дня виборів муніципальна виборча комісія визначає кількість членів кожної дільничної виборчої комісії, яка є кратною кількості партій та виборчих комітетів, які мають право на висунення кандидатів до складу виборчої комісії. Дільнична виборча комісія повинна складатися не менше як з 5 членів. Своєю чергою право на висунення своїх кандидатів до дільничної виборчої комісії на місцевих виборах у Литві мають: парламентські політичні партії; політичні партії або коаліції

політичних партій, які на останніх виборах до відповідної ради самоврядування отримали не менше 2 мандатів у цій раді самоврядування; виборчий комітет, назва якого є тотожною з найменуванням виборчого комітету, який на останніх виборах до відповідної ради самоврядування отримав не менше 2 мандатів членів цієї ради самоврядування. Отже, дільничні виборчі комісії на місцевих виборах у Литві формуються виключно з осіб, запропонованих політичними партіями або виборчими комітетами.

Висновки. 1. Хоча законодавство України та низки країн ЄС багато уваги приділяє проблематиці формування виборчих комісій на місцевих виборах, таке регулювання в окремих країнах має низку особливостей, які стосуються процедури формування виборчих комісій на місцевих виборах, складу суб'єктів, що беруть участь у такому формуванні, вимог до кандидатів у виборчі комісії, участі політичних партій у цьому процесі тощо. Як показує порівняльний аналіз законодавства України та окремих країн ЄС, політичні партії є важливим (а інколи і єдиним) суб'єктом формування виборчих комісій на місцевих виборах.

2. Одним з важливих завдань виборчого законодавства всіх країн Європи є забезпечення чіткої, зрозумілої, ефективної та справедливої моделі формування виборчих комісій на місцевих виборах. Це зумовлює вирішення питання про визначення кола суб'єктів, які мають право висувати свої кандидатури до виборчих комісій, а також питання про рівні можливості у цьому процесі для всіх учасників. Порівняно з низкою країн-членів ЄС в Україні коло суб'єктів, які можуть висувати кандидатури до виборчих комісій у місцевих виборах, є вузьким, оскільки вітчизняне законодавство відносить до цих суб'єктів тільки місцеві

організації політичної партії та кандидатів, тим самим залишаючи поза процесом формування виборчих комісій низку інших суб'єктів (наприклад, групи виборців, як це передбачено законодавством Латвії). Неоднозначною з точки зору рівності політичних партій є норма Виборчого кодексу України, за якою кандидатури у виборчі комісії, запропоновані місцевою організацією політичної партії, яка представлена фракцією у парламенті, обов'язково включаються до складу кожної територіальної та дільничної виборчої комісії, тоді як кандидатури, подані всіма іншими місцевими організаціями партій, включаються до складу територіальних виборчих комісій за результатами жеребкування. Відповідно, за результатами жеребкування їхня кандидатура може не потрапити до складу комісії. Вочевидь, таке положення законодавства продиктоване аномально великою кількістю політичних партій, зареєстрованих в Україні. Відповідно, призначення у виборчу комісію кандидатів від усіх місцевих організацій політичних партій здебільшого перевищувало б встановлену кількість членів комісії. Разом із тим вирішення цієї проблеми шляхом запровадження обов'язковості включення до комісій кандидатів від парламентських фракцій також є досить сумнівним, оскільки результати попередніх місцевих виборів на відповідній території не завжди відображають результати парламентських виборів.

3. Порівняно з виборчим законодавством низки країн ЄС Виборчий кодекс України встановлює занадто м'які та загальні вимоги до осіб, які можуть бути висунуті як кандидати до виборчих комісій на місцевих виборах, зокрема для членів виборчих комісій відсутня вимога щодо володіння державною мовою та вимога про мінімальний рівень освіти.

Список літератури:

1. Про політичні партії в Україні : Закон України від 5 квітня 2001 р. *Офіційний вісник України*. 2001. № 17. Ст. 728.
2. Politisko partiju likums. pieņemts 2006.gada 22.jūnijā. URL: <https://likumi.lv/ta/id/139367-politisko-partiju-likums>.
3. Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatymas. URL: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.604/asr>.
4. Gesetz über die politischen Parteien vom 24.07.1967. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/partg/>.
5. Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970980604>.
6. Zákon o politických stranách a politických hnutiach zo 4. februára 2005. URL: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-85>.
7. Турчинов К.О. Політичні партії у виборчому процесі: актуальні питання законодавчого забезпечення. Київ : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2018. 244 с.
8. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

9. Виборчий кодекс України від 19 грудня 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#n2630>.
10. Богашева Н.В. Відносини держави і політичних партій в Україні: конституційно-правові аспекти : монографія. Київ : Логос, 2012. 446 с.
11. Кафарський В.І. Політичні партії України: конституційно-правове регулювання організації та діяльності : монографія. Київ : Логос, 2008. 560 с.
12. Мохончук Б.С. Виборча система України як конституційно-правовий інститут : дис. ... юрид. наук : 12.00.02. Харків, 2017. 201 с.
13. Тетянич А.Т. Конституційно-правові засади державного контролю за діяльністю політичних партій в Україні та країнах ЄС: порівняльний аналіз : дис. ... юрид. наук : 12.00.02. Ужгород, 2018. 241 с.
14. Про місцеві вибори : Закон України від 14 липня 2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19#n223>.
15. Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20110210112/U/D20110112Lj.pdf>.
16. Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymas. URL: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.5883/asr>.
17. Republikas pilsētu un novadu vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju likums. URL: <https://likumi.lv/doc.php?id=35108>.

Chubirko V.V. PARTICIPATION OF POLITICAL PARTIES IN THE FORMATION OF ELECTION COMMISSIONS IN LOCAL ELECTIONS IN UKRAINE AND IN SOME EU MEMBER COUNTRIES: A COMPARATIVE STUDY

The article presents findings of the comparative research into the participation of political parties in the formation of election commissions in local elections in Ukraine and in some EU member countries. It examines the specific features of the rights of political parties in the process of the formation of election commissions in local elections by the legislations of Ukraine, Latvia and Lithuania. The article outlines and evaluates changes in the legislation of Ukraine that were triggered by the adoption of the Election Code of Ukraine and relate to the participation of political parties in the formation of election commissions in the local elections, in particular the conformity of the introduced innovations to the norms and standards of the EU.

The article emphasizes that the legislation of Ukraine and a number of the EU member countries pays a lot of attention to the range of problems relating to the formation of election commissions in the local elections; moreover, in some countries, such regulation has its peculiar features that refer to the procedure of the formation of election commissions in the local elections, the composition of subjects who take part in this formation process, the criteria for selection of electoral commissioners, the participation of political parties in this process, etc. It is stated that in Ukraine a range of subjects that can nominate candidates for electoral commissioners in the local elections is narrower as compared with some EU countries. Special attention is paid to the ambiguity of the norm of the Election Code of Ukraine in terms of equal rights exercised by political parties since candidates nominated by a local branch of the parliamentary political party are due to be included to every regional and precinct election commission while candidates nominated by other local branches of political parties become electoral commissioners by lot.

The conclusion is drawn that in comparison to the election legislation of a number of the EU countries the Election Code of Ukraine establishes too soft and general requirements for individuals that can be nominated as candidates for election commissioners in the local elections, in particular there is no requirement for election commissioners relating to their mastery of the national language and minimum level of education.

Key words: elections, local elections, election process, political parties, rights of political parties, election commissions, formation of election commissions.